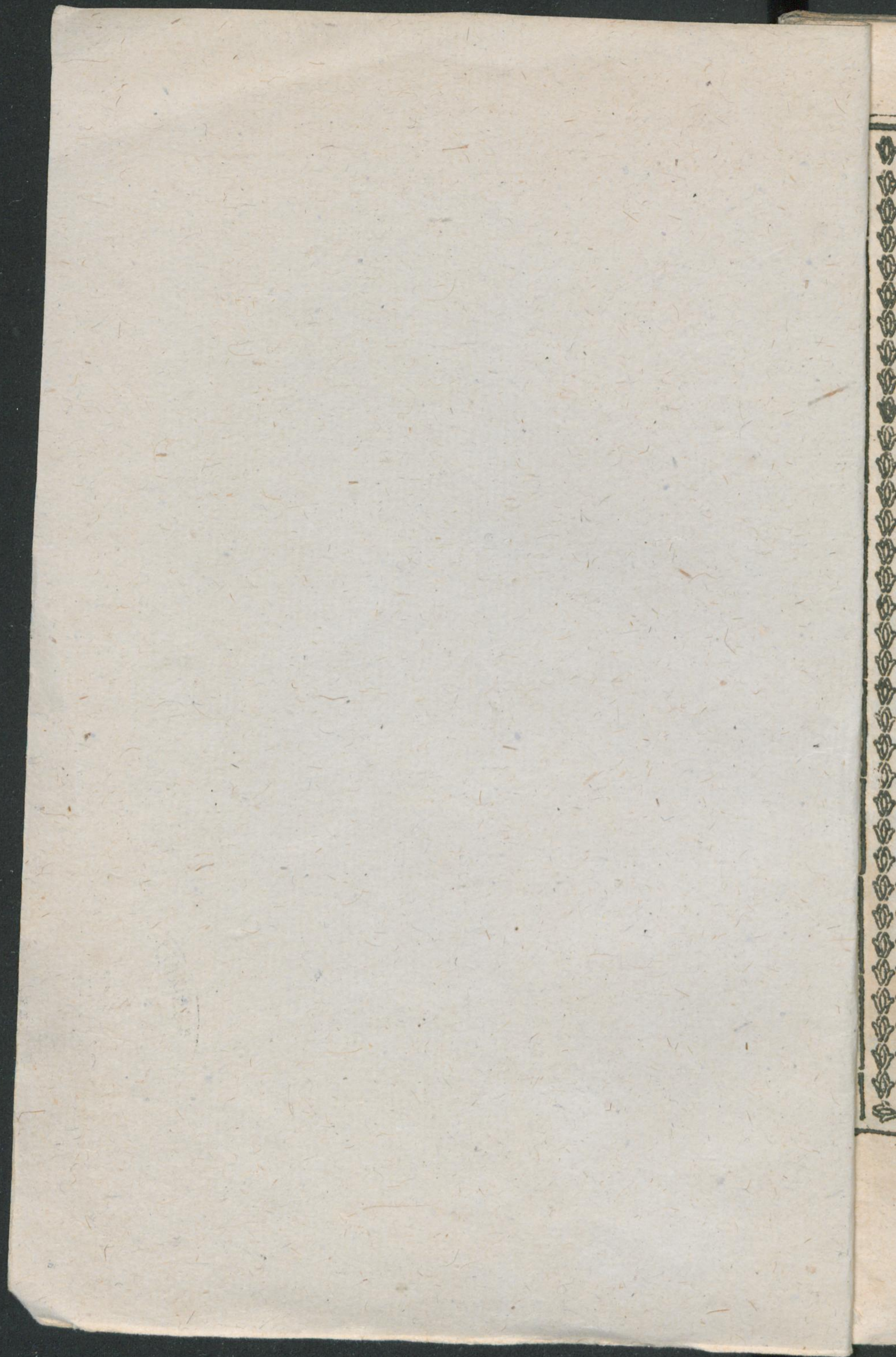

Openinghe Ghedaen den Sta=ten van allen den landen van on-sen harden ghenadighen Heere ende natuerlic-ken Prince den Hertoghe Philips / binnen zij-ner stede van Ghent / byden drie leden slants van Vlaenderen / int Jaer veerthienhondert ende se-uenentachtentich.

Ghedruckt int Jaer ons Heeren
M. D. lxxvi.

Aen den Leser.

DAer en gheschiet niet huydensdaechs dat hier voortijts oock niet ghebeurt en is: Ende ist dat wy nu onser Priuilegien haluen verstoort, aenneghenochten, ende in perijckel vande seluighe te verliesen, ghebrocht worden, dat selue is oock onsen voorvaderen dickmael wederghevaren. Daeromme ghelijckerwijs de huydendaechsche gheschiedenissen beschreuen worden tot dien eynde datse onsen naercommeren souden moghen hier naermaels dienen, Alsoo moeten ons oock de daden onser voorvaderen een exempel wesen, ende de remedien die sy ghepleecht hebben in ghelijcke gheschillen als wy nu hebben, oock van ons achteruolghet ende int werck ghestelt worden. Om t'welcke te beter te effectueren ende te volbrenghen, soo hebben wy voor goet gheacht in schrifte te laten wtghaen den twist tusschen den Coninck Maximiliaen ende de drie Leden van Vlaenderen, gheresen int Iaer duysent vierhondert achtentachtentich: Mitsgaders oock de middelen byden anderen landen staetsghewijse, ter bede der voorghenoemde drie leden van Vlaenderen, vergadert wesende, voortghewent ende ghebruyct, om de seluighe gheschillen te slichten, ende tot ghemeynen oorboor des landts te verdraghen. Ende aenghesien den paeys die vanden voorschreuen staten, aengheboort hebbende de clachte ende beschuldinghe der drie leden van Vlaenderen teghen den Coninck Maximiliaen voor-

schreuen, ghemeynsaemer handt gheraemt ende besloten werde, een seer merckelick eñ heerlick stuck is, dwelck nu, beyde den lantsheere ende den staten vanden nederlanden een goet exempel is, hoe sy hun in dese ellendighe tyden behoorden te gouuerneren, Soe hebben wy de seluighe paeys oock wel willen daer by stellen, hoepende dat in ghelycke saken ghelijckformelich sal moghen ghepractiseert ende ghehandelt worden. Een yeghelick dan wille dese onsen arbeydt ten ghoede afnemen, ende t'inhout der seluer soe behertighen, dat wy daer wte alsulcke vruchten moghen ghenieten, als tot ruste onses armen verdructen Vaderlant nootwendich ende orboorlick is.

Openinghe ghedaen den staten van allen den landen van onsen harden ghenadighen Heere eñ natuerlicken Prince den Hertoghe Philips, binnen syne stede van Ghendt, byden drie leden slants van Vlaenderen.

AL vooren is waer / hoe int iaer tweentach- I.
tentich lestleden / by aduise van alle den staten vanden landen
vanden Prince / ende heeren vanden edelen bloede / ende van-
den ordene / om diuersche consideracien die doen gheopent waren ten
diuerschen dachuaerden ten diuerschen plecken ghehouden / die als nu
te lanck waren te verhalene / was paeys ghemaect tusschen / saligher
ghedachten / den Coninck Lodewijck vã Vranckrijck / myn heere den
Dauphin nu Coninck zijnen sone / eñ heuren lande ouer een zijde / den
Coninck vanden Romeynen doẽ Hertoghe van Oostenrijcke / als va-
der van onsen harde ghenadighe heere Hertoghe Philips onsen na-
tuerlicke Prince / Margriete vã Oostenrijcke nu Coninghinne van
Vranckrijcke / eñ heuren lande van herwaerts ouere ouer andere: ende
ter conuersacie eñ verseeckerthede vanden seluen paeyse / tractaet van
huwelick ghemaect ende ghesloten tusschen den seluen Dauphin en-
de Margriete.

Item / den welcken paeys solemnelick gheswooren was van beyde II.
de partijen / op de heylige Euangelie / eñ gebenedide Sacrament van-
den outaer / inder handt byder Princen ende heeren vanden edelen
bloede eñ vanden ordene: mitsgaders den ghedeputeerden vanden sta-
ten van allen steden eñ landen / ende oock bezeghelthede daer of ghe-
gheuen van allen zijden.

Item / eñ wat vruchten binnen desen lande waren / duerende den sel- III.
uen paeyse totter inbrake van dien / mach elck wel weten / wãt metten
paeyse den goddelicken dienst vermeerde / de edele warẽ gheeert / coop-
manschappe eñ neeringhe hadden cours binnen den lande / de lantlie-
den doende heurlieder labeur / verrijcten: Eñ ter contrarien naer dat
den paeys ghebroken was / wat fortsen / violentien / diesten / roouin-
ghen / pillerijen / dootslaghen / moorden / sacrilegen / bederfnisse eñ de-
solacie vanden platten lande / steden eñ stercten / cloosteren ende kerc-
ken / oppressien van gehuwede vrouwen / goede maechden eñ religieu-
sen / mach oock wel kennelick zijn / wãt al claer eñ notoir is / eñ by spe-

 cialicken

ctalschen den ghenen die ghesetē zijn op de frontieren / die dagheliex gheuoelen de onuerwinnelicke schade eñ dangiere vander voorschreuen infractie.

IIII. Item de welcke infractie niet en behoorde geaduoueert te zijne by den Coninck vanden Romeynen / sonder adueu eñ consent van allen den landen / mits dat niet gheoorloeft en is den erfachtighē Heere vanden landen / eenighe oorloghe an te nemen sonder consent vandē landen naer rechte eñ priuilegie / eñ by dien veel min eenen momboir ende voeght van onsen erfachtigen Prince: Maer indien die ouer tractaet eñ maken vanden paeyse van Vranckrijcke warē / eñ de staten van allen dē landē / daer op geroepē geweest haddē / sy en haddē sonder twijfele vā sulckē aduijse niet geweest / ouermerckende de groote dangieren / inconuenientē / eñ ouerwinnelijcke schade die byder infractie gheschepen waren te gheschiene / alsoot sichtent wel gebleken is: Nemaer hadde yemant willen sustineren / dat eenighe vander sijde van Vrancrijcke den paeys ghebroken hadde / eñ dat ter kennisse vanden statē gecommen ware / sy souden achteruolghende den seluen paeyse sekere dachuaerden daer op ghehouden hebben / contenderende tot reparatie vander infractie / aleer sy den paeys voor ghebroken souden gehouden hebben: ghemerct dat byden voorschreuen paeyse daerinne expresselick voorsien is.

V. Item eñ hadden oock ouerdocht eñ ghepeynst / dat aengaende den tijt dat ons erfachtich Prince onder syne iaren is / eñ zijn sal / niemant gheoorloost en was / noch en is / van wat state oft conditie hy sy / het sy voeght / momboir eñ administrateur / of andere / te sluytene eñ te cōcluderene sulcke sakē van grooter preiudicie / als was d'infractie vanden seluē paeyse: Want naer rechte een voeght eñ momboir mach de condicie van zijnder weese eñ pupille wel verbeteren / maer niet verargeren: nu wat mochtmen arghere eñ preiudiciabelere conclusie nemē / dan byder infractie afgaende den paeyse / daer alle deucht uut comt / ende aennemende de oorloghe die moeder is van allen quaden.

VI. Item was waer / dat corttelinghe naer den paeys / het regiment ende gouuernement vanden persoon van onsen erfachtighen Prince den Hertoghe Philips / ende van synen Graefschappe van Vlaenderen / byden Coninck vanden Romeynen doē Hertoghe van Oostenrijcke / vadere van onsen erfachtighen Prinche / geconsenteert was dē Princen eñ Heeren vanden edelē bloede / den Heere van Rauestain / Rommont / Beuere / Vere / eñ Gruythuyse / ende den drie leden slants van Vlaenderen.

Item

Item/ eñ waren ten dien tijden de drien ledē slants omme dat te ver- VII.
soeckene eñ begeerene/ daer toe gemoueert omme vele redenē/ eñ son-
derlinge omme de goede bewarenisse eñ versekerthede vandē persoon
van onsen harden gheduchten Heere eñ natuerlicken Prince/ eñ dat
hy in toecommende tijdē niet onstrunct/ onterft/ noch gheexheredeert
en soude zijn/ van synen landen/ heerlickheden/ demaynen eñ preemi-
nencien/ die hem toeghecommen/ ghevallen/ eñ verschenen waren by-
den ouerlijden van/ salighen gedachtē/ vrouwe Marie syne lieue vrou
moedere/ in heuren leuene erfachtighe vrouwe vanden landen.

Item/ eñ hadden de selue drie ledē/ cause van twijffelen/ vander ont- VIII.
erffenisse eñ exheridatie vanden seluen synen landen/ te wetene/ Bra-
bant/ Henegouwe/ Hollant eñ Zeelant/ mits dat openbaerlick ghe-
seyt eñ ghedeclareert was ten dien tydē/ van eenige vanden dienaers
vandē Keysere/ dat de Keyser pretendeerde recht t'hebbene ande voor-
schreuen landen/ by dat sy ghevallen waren op eene vrouwe name/ eñ
by dien geuallen eñ verschenen/ byden ouerlijdene van salighen ghe-
dachte/ Hertoghe Kaerle/ op den Keysere.

Ten anderen was ooc wel te twijffelene vande onterffenisse eñ ex- IX.
heredatie vandē voornoemden landen/ mits den versoecke vandē ont-
fanghe die hy begheerde in Brabant/ Henegouwe/ Hollant eñ Zee-
lant/ alsoe dat den staten van herwaertsouere wel kennelick is: eñ om-
me dat dien ontfanck/ inde qualiteyt alsoe hy dien begheerde/ hem we-
derleyt was by eenighe ghedeputeerde vanden landen: oock dat de sel-
ue ghedeputeerde waren ouer t'maken vanden paeyse van Vrancrijc-
ke/ eñ seker accordt/ minne/ eñ eendracht maken wilden tusschen Bra-
bant eñ Vlaendere/ waren eenighe te Viluoorde gheexecuteert/ eñ an-
dere verdreuen.

Item/ eñ omme dieswille dat de Coninck vanden Romeynen/ so elc- X.
ken kennelick is/ gheconsenteert heeft twoorschreuē gouuernement te
nemene by weghe van faite/ heeft van noode geweest den drien leden
slants te appellierene/ omme hemlieden met diē appelle/ soe redene eñ
recht bewijst/ te conserueerene ende houdene in heure possessie vanden
voorschreuen gouuernemente/ inder manieren soo dat byden Coninck
vanden Romeynen gheaccordeert was.

Item/ eñ hoe wel naer vele gheschillen eñ questien geresen tusschen XI.
den Coninck vanden Romeynen doen Hertoge van Oostenrijcke/ eñ
den lande van Vlaenderen/ ter cause vanden regimente eñ gouuerne-
mente vanden persoon van onsen erfachtighen Prince eñ synen lande
van

van Vlaenderen / soo dat by eenighe subtijle gheesten t'lant ghebrocht was in oorloghe / paeys ghemaeckt was ende gheaccordeert by die van Vlaenderen / dat de Conninck vanden Romeynen doen Hertoghe van Oostenrijcke wettelick voeght eñ momboir zijn soude vã synen eenighen sone Hertoghe Philips / eñ daer of dede den behoorlicken eñ solempneelen eedt / te Ghent binnen S. Jans kercke / den vrijdach den achtsten inde Hoymaent / anno vijfuentachtentich / daer hy swoer wettelick voeght eñ momboir te syne van onsen harden geduchten Heere Hertoghe Philips synen sone / de heylige kercke in rechte te houden / t'lant vanden Vlaenderen in vrede eñ in wette te houden / de rechten / privilegien / oude eñ nieuwe / vanden seluen lande te houden / eñ doen onderhoudẽ / naer totwijsen vanden seluen eede / &c. Eñ dien volghenghende / de ingesetene vander stede van Ghent / deden hem wederomme eedt / goet eñ ghetrouwe te zijne / den tijt van zijnder voochdie gheduerende / &c.

XII. Desen al niet teghenstaende / de drie leden slants hebben ouerlanck beuonden / eñ vinden seere vele ghebreken inde administracie vander seluer voochdie.

XIII. Eerst want den edelen persoon van onsen erfachtighe Prince / den Hertoge Philips / de welcke het hoochste eñ profijtelicxste tresoor is vanden lande / heeft veruoert gheweest ende ghetransporteert / al eer byden Princen eñ Heeren van synen edelen bloede op zijn onderhout gheaduiseert eñ voorsien is geweest / Eñ dat meer is nu inde bewaernisse vanden geenen die hem van bloede niet bestaen / als inde handen van me vrouwe de Donagiere / ende den Heere vã Walham / die meer beminnen de qualickuaert vanden lande / dan de weluaert / alsoot blijct by heurlieder ghewercke / eñ daghelicx transporteeren van stede te stede / sonder t'weten vanden Princen eñ Heeren van synen edelen bloede / eñ in sulcken steden / daer sy meer auctoriteyt eñ beuel hebben / gelijck te Berghe eñ elders / eñ nu ter tijt binnen Mechelen / daer gheen andere landen macht noch beuel ouer en hebben.

XIIII. Ten anderen verstaen / dat ons voorschreuen gheduchten Heere sobberlick onderhouden is / eñ dat in synen staet noch ordene noch regele en is / maer commen dagelicks groote clachten dat sijne dienaers ende officiers die hem syne despence doen / niet betaelt en connen zijn.

XV. Ten derden / want alle de costelicke exquesite iuweelen / van siluere / goude / peerlen / ghesteenten / tapijtserie / ende andere / de selue onsen gheduchten Heere toecommẽ ende verschenen / byden ouerlijdene van

vrouwe

vrouwe Marie zijnder lieuer vrouwe moedere/ eñ haren edelen voorders naer t'wtwijsen van sekeren inuentaris daerof zijnde/ durende der voochdie/ alle gedissipeert/ verandert/ belast/ beleent/ eñ te nieten gebrocht zijn/ soo dat hy commen zijnde tzijnder oude/ luttel vertooch sal connen doen van zijnen voorders.

Item insgelijcx zijn zijn demaynen so belast ende geanticipeert/ dat hy commen zijnde t'zijnder oude/ luttel of niet/ in veel iaeren gheschepen is t'ontfane. XVI.

Item sien voort de drie leden/ dat alle expeditië van iustitie/ mandementē/ reliefiementen/ sentencien/ ghiften van officien/ financien/ ende diergelijcke/ de Coninck vanden Romeynen heeft doen expedieren in zijnē name/ sonder eenichsins mencie te makene van zijnder voochdie/ ghelijck of hy erfachtich ware: want al ist soo dat hy de intitulatie/ Hertoghe Philips ghenaemt staet/ inde conclusie eñ signature en is van hem niet vermaent. XVII.

Item oock inden grooten seghele negeen mencie gemaect en is vander seluer voochdie/ maer dat achtergelaten/ schijn makende of hy/ gelijck zijnen sone/ daerinne gherecht waere. XVIII.

Item alle de penninghen die nieuwelinge gemunt zijn/ in Brabant/ Ghelre/ ende Hollant/ de wapene van Hertoghe Philips ghebroken staet/ met andere quartieren/ hem niet toebehoorende. XIX.

Item datmen in Vlaenderen/ binnen der stede van Brugge/ munte ghessegen heeft vanden Coninck vanden Romeynen wege/ met zijner wapene/ sonder meer/ ende sonder eenichsins de wapene/ of den name/ van Hertoghe Philips daer op te stellene/ daermede vsurperende de hoocheyt vandē Coninck van Vrancrijcke/ souuerain/ Heere vanden lande van Vlaenderen/ eñ autoriteyt onsen erfachtigen Graue/ twelcke naermaels keeren mochte ten grooten preiudicien ende achterdeele vanden Graue van Vlaenderen. XX.

Item voort volghende zijner receptie/ behoorde t'landt ghehouden t'hebbene in vrede/ d'welck soo niet gedaen en is/ want zijn in oorloghen ghebrocht tegens de Ingelschen ende Franchoisen/ sonder t'weten van den staten van alle den landen/ niet teghenstaende den paeys van Vrancrijcke so solemnelick beswooren. XXI.

Ten anderen/ al ist soo dat byden paeys van Vlaenderen/ ghemaect XXII.

 int iaer

int iaer vȳfuentachtentich / de Coninck vanden Romeynen al vergeuen ende vergeten behoorde t'hebbene, diesmen eenichsins soude mogen tegen zyne hoocheyt misseyt of misdaen hebben, niet teghenstaende dien veel lieden hebben sichtent gheexaccioneert / ghecomposeert, ende gheexecuteert geweest / groote swaere processen gesustineert, ghelyck oft gheenen paeys ghemaeckt gheweest en hadde.

XXIII. Item, eñ dat onder t'dexsele van eender clausele, die eenighe quaetwillende deden instellen eñ insereren / hoe wel ten tyden als den paeys ouerbrocht was / die clause daer inne niet en stont, welck is: Behouden ons / ons soons / ende een yeghelick in al zyn recht, welcke clause is gheelick ende al deroguerende, altererende, eñ contrarierende, den paeyse. Or pax nihil debet habere insidiarum, Et propter pacem ius partis remitti potest.

XXIIII. Item ende ten derden / al ist soo dat by virtute vander seluer receptie / de ingesetene vandē landen behooren getracteert te zyne in rechte ende iusticie, niet tegenstaende, duerende den tyt vander voochdie, hebben de ingesetene vanden lande, buyten allen redelicken ende rechten weghe van iusticie ghetracteert gheweest / wech gheuoert ende ghetransporteert / contrarie den ghemeenen rechten ende preuilegien vanden lande, dwelck seyt dat elck recht genieten soude tzynder poort, als de heerē vander Vere / Gruythuyse, eñ Reseghem, meester Philips Wielandt / Jan vander Schaghe, die groote sommen van penningen hebben moeten gheuen om in iusticie ghehoort te zyne, mits dat sy als iusticie versochten, was hemlieden plattelick ontseyt, ende andere hier niet ghenoemt / ghecondenseert / verbannen / ende criminelick gheexecuteert / alsomen van elcken int langhe wel breeder verclaeren soude / maer mits der corthept vanden tyt, supersederen van eenighe perticularisacie.

XXV. Item wies oock ghebeurt is in anderen landen, steden, ende placksen, mach elck besessen an hem seluen.

XXVI. Ten vierden / al ist dat by virtute vander selue receptie / t'landt behoorde gehouden te wesene in zyne rechten, preuilegien, eñ vryheden, dien niet teghenstaende de contrarie is ghebleken in vele manieren.

XXVII. Eerst is t'priuilegie van allen den landen int generale, eñ oot vanden lande van Vlaenderen int particuliere, dat de staten eñ leden vanden landen vergaderen mogen alst hemlieden goet duncken sal, sonder t'consent vanden Heeren vanden lande, omme te aduiserene eñ ramene

de wel-

de welvaert vanden lande / om t'welcke te beletten / diversche persoonen ghepractiseert hebben / de selve staten ende leden te stellene in gescheille / tweedracht / ende discorde / soo dat sy ter seluer vergaderinghe niet en hebben connen gheraken.

Item ende soo wanneer vergaderinghe gheweest heeft vanden leden / soo en hebben sy niet moghen communicqueren ter welvaert vanden lande / maer alleen op openinghe ghedaen van s'Conincks vanden Komeynen weghe / die altoos meer waren ten achterdele vanden lande / als van settinghen / subuencien / ende ayden / dan ten voordele : ende die communicqueren wilde ter welvaert vanden lande / wert ghesuspecteert. XXVIII.

Ten tweeden is t'previlegie vanden lande / ende ooch ghemeen recht / dat gheen erfachtich Prince / ende soo vele te min een momboir / geen nieuwe munte slaen en mach / noch den voet veranderen / hoogen noch nederen / sonder t'consent ende overeendraghen vanden staten vanden landen / ende die daer meer over gheroepen behooren te zijne / daer of de contrarie ghebeurt is / ende in sulckerwijs de munte verandert ende ghehoocht / soo dat de gegoede ende rentiers verliesen de gerechte helft van heuren goede / ende alle coopmanschappe ende victaille deen helft te dierdere. XXIX.

Item ende dat meer is / heeft laten munten binnen Brugge seker penninghen cours hebbende te ses grooten die luttel of niet betere en waren / dan de penningen van vyf groot ende eenen halven / om sekere cleyne sommen van penningen / daer of t'lant ende cooplieden beschadicht hebben ghezijn / alsoomen bevinden soude byder deliurantie vanden bussen ter somme van hondert duysent guldenen. XXX.

Ten derden is privilege van allen den landen int generale / ende van Vlaenderen int particuliere / dat de Prince vanden lande / ende soo vele min een voeght ende momboir / geen nieuwe thollen op stellen en mach / sonder consent vanden lande / waer af de contrarie gebeurt is vanden thol van Greuelinghe die weder op ghestelt is / ende veel meer andere. XXXI.

Ten vierden zijn de landen gheprivilegiert / dat gheen wtlantsche officien hebben en moghen / hoe wel duerende der voeghdie / d'officien ghestelt zijn inde handen vande wtlantsche / die de natuere vanden landen niet en kennen noch en beminnen / ende ooc niet te verliesen en hebben: meer soeckende heurlieder singulier profijt / dan den ghemeenen oorboir. XXXII.

XXXIII. Ten vijfsten is noch priuilege / datmen gheen officie verpachten / vercoopen noch beleenen en mach / dies al ter contrarien ghebeurt is / eñ onder dat dexsele de schamele ondersaten ghetrauailliert ende verexactioneert.

XXXIIII. Ten sesten soo is t'lant gepriuilegiert / dat de erfachtige Heere vanden landen / eñ by dien noch min een voeght eñ momboir / t'lant niet belasten en mach van eenighen peticien / begheerten / of settingen / sonder eendrachtich consent vanden drien leden slants van Vlaenderen / soo dat de meeste menichte vanden leden t'minste niet veruangẽ noch verbinden en mach: Dit niet teghenstaende / diuersche groote sommen van penninghen hebben omghestelt geweest / meer dan oyt erfachtich Graue binnen desen lande gheheuen heeft; alsoot wel blijcken soude int ondersoecken / niet alleene inde quartieren daer sy gheconsenteert waren / maer oock datter noyt behoorlick consent ghedreghen gheweest heeft / ghelijck int quartier vander Ouderburch eñ in anderẽ plecken / eñ soo wanneer de arme lieden hemlieden daer teghens opposeerden in iusticie / en mochten niet ghehoort zijn / nemaer waren rigoreuselick doen executeren by arreste van heuren persoon / vercoopinghe vã heuren goedinghen / ende andere onredeliske weghen.

XXXV. Item eñ soo wanneer eenighe quartieren daer tegens geopposeert hebben / eñ gheen consent en hebben willen dragen / hebben gedreycht gheweest metten volcke van wapene vander grooter garde eñ andere / die niet alleene ter plecke daer gheene consenten gedreghen gheweest en hebben / maer vniuersalick in allen landen sulcke fortsen / violenciẽ / oppressien / pillerien den armen volcke ghedaen hebben / dan van allen de subuencten die sy hebben moeten betalen.

XXXVI. Item als eenighe settinghen eendrachtelick gheconsenteert hebben gheweest by termijnen / zijn terstont by letteren van anticipatien / de penningen geheuen ofte ter financie gevonden / soo dat somtijts eenen penninck drie ofte viere gecost heeft: Welcke anticipatien eñ finãcien zijn cause van multiplicatie van settinghe / soo dat de termijnen geuallen zijnde / eñ de penninghen ghedissipeert zijnde / van noode heeft gheweest nieuwe penninghen te vindene / in sulckerwijs dat dit lant ghestelt is in continuele settinghen / subuencien eñ ayden: Eñ indiẽ daerinne niet voorsien en worde / de lantman geschepen ware te scheydene van synen pachte / t'lant te laten legghene onghecultiueert eñ voghelweede / eñ alsoo alle ghegoede / geestelick eñ weerlic / edele eñ onedele / groot eñ cleyne ontgoet / eñ by dien de erfachtighe Heere vanden landen arm ende onghedient.

Item

Item eñ omme eendrachtich consent te ghecrijghene/ soo zijn de pe- XXXVII.
ticien eñ begheerten ghecleet gheweest met schoonen couleurẽ/ als ter
deffencien vanden lande/ ten oorboire eñ profijte van onsen voorschre-
uen gheduchten Heere den Hertoge Philips / eñ andere gelijcke cau-
sacien/ nemaer de consenten ghedreghen zijnde/ zijn de penningen ge-
dissipeert ten achterdeele vandẽ lande / ende ts singulieren profijte van
eenighe particuliere personnaigen.

Item zijn oock somtijts omnestellinghen gedaen ten appetijte van XXXVIII.
particuliere personnaigen/ sonder t'consent vanden leden / ghelijck int
quartier van Vierambachten/ ten profijte van Iacob de Heere/ int lant
van Aelst ten profijte vanden Heere van Frennoes/ ende anderen/ dat
noyt ghesien gheweerst en heeft ten tijden vanden erfachtigen Heere.

Item alle dese saken ouerghemerct/ eñ dat de leden/ eñ sonderlinge XXXIX.
die van Ghent / ten diuerschen stonden prouisie ghesocht hebben an-
den Coninck vanden Romeynen/ eñ hemlieden niet en heeft moghen
ghebeuren/ heeft van noode gheweest/ eerst den seluen van Ghent/ eñ
naerder hant dẽ anderẽ twee leden Brugge eñ Ypere / hem te exemp-
teerne vander obeissance vanden Coninck vanden Romeynen / adhe-
rerende heuren eersten appelle t'anderen tijden ghedaen / byden welc-
ken sy persisterende zijn in possessie.

Item alle dese oppressien eñ ouerdaden ten platten lande ghedaen/ XL.
niet genoech zijnde/ hebbẽ noch middele gesocht/ omme intree te heb-
bene/ ende te commen binnen der stede van Brugghe/ eñ aldaer de in-
ghesetene vander stede met fortsen te tracterene t'heurlieder wille / by
dien middele te continueerne eñ onderhoudene d'oorloghe/ eñ te brin-
ghene de inghesetene in seruitute / die in voorleden tijde ghewoonlick
zijn te leuen in iusticie/ vrijhede/ coopmanschappe ende neeringhe.

Eñ omme te belettene dat alle de landen onsen erfachtighen Prince XLI.
toebehoorende/ byden middelen voorschreuẽ/ niet commen en soudẽ ter
gheheelder desolacie eñ destructie/ soo die wel geschepen waren te com-
mene/ indien daerinne niet voorsien en worde: de goede ingesetene van
der stede van Brugghe/ begheerende metten voorschreuẽ van Ghent/
te aduoueren ende ten goeden ende eendrachtighen verstande te com-
men/ hebben bedwonghen gheweest / omme den oorboir vanden ghe-
meenen lande/ eñ profijt van onsen erfachtighen Prince: eñ bouẽ dien
houden in goeder bewarenisse den edelen persoon vandẽ Coninc van-
den Romeynen/ mitsgaders den anderen twee leden Ghent eñ Ypre/
Niet omme synen edelen persoon te verminderene ofte iniurieerene in

eenigher manieren / want ſy de ghene zijn die wel weten ende kennen dat hy vader is van onſen erfachtigen Prince / eñ in dien qualiteyt hem alle eere eñ weerdichede doen willen / alſoo ſy behooren / Want de eere die ſy doen den vader / doen ſy den ſone / heurlieder erfachtighen Heere eñ Prince: Nemaer alleene omme de landen te wachtene eñ preſerveerene van gheheele deſtructie eñ deſolacie / eñ voort omme eer te adviſeerene eñ ramene op de adminiſtracie / regement / eñ gouvernemẽt vandẽ landen van onſen erfachtigẽ Prince / gemerct de groote overdadẽ / iniuſticie eñ onrechtveerdichede bouen genoemt / by middele van welcken alſoo Philiſophus ſeyt / quinto Politic: De rijcken eñ regementẽ vanden landen veranderen / ende werden ghetranſporteert vanden eenen volcke ten anderen.

XLII. Biddende u lieden / eerweerdighe Vaders in Gode / hooghe eñ moghende Princen / edele / weerde eñ voorſienighe Heeren / dies ic by laſte vanden ghedeputeerden vanden drien leden ſlants u liedẽ vertoocht hebbe / dat niet te verſtane eñ rapporteerne gheſeyt zijnde / omme den edelen perſoon vanden Coninck vanden Romeynen eenichſins te iniurierene ofte verminderene / want ſoo bouen gheſeyt is / hy vader is van onſen erfachtighen Heere ende natuerlicken Prince / dien in die qualiteyt alle eere ende weerdicheyt toebehoort: nemaer alleene als ter materie dienende / ende omme te commene tot concluſie van deſen dachvaert.

XLIII. Ende omme in als dies bouen gheſeyt is te remedierene / by goeden rade / adviſe / eñ eendrachtichede / ſoo iſt dat de drie leden ſlants gheaffecteert zijnde / alſoot redene is / ter weluaert van onſen natuerlicken Prince ende allen ſynen landen / hebben gevonden te rade / u myn Heeren / by heuren letteren te vergaderen binnen deſer ſtede.

XLIIII. Eerſt mijn Heeren / indien u lieden gelieft daer toe te voeghene / eñ den lande te ſtellene in vreden / eñ ten onderhoude vanden paeyſe van Vranckrijcke / ghemaect int iaer tweentachtentich / by u lieden eñ ons beſworen eñ bezeghelt / ghesaemder hant te ſendene een notabele Ambaſade byden Coninck van Vranckrijcke / ter verſekerthede vanden ſeluen.

XLV. Ten anderen / omme te procureren dat van ghelijcken regemente als vooren ghenoemt ſtaet / niet meer en ghebeure / eñ te verſtane tot eenen anderen goeden regemente by Princen eñ Heeren vanden edelen bloede van onſen erfachtighen Prince eñ ſtaten vanden landẽ / ſoo dat [illegible] gemeer

ne consente / Eñ in dien ghevalle te aduiserene op een eerbaer onderhout ende pencioen vanden Coninck vanden Romeynen / vadere van onsen erfachtighen Prince.

Ten derden t'aduiserene vander bewaernisse van onsen harden gheduchten heere eñ natuerlicken Prince / dat hoochste exquisiste tresoir is / ende t'liefste / soo redene bewijst / dat wy in deser werelt hebben / soo dat van zijnen edelen persoon sulcke bewarenisse ghedaen worde / dat hy niet ghetransporteert noch veruoert en worde buyten den landen / twelcke zijn soude t'meeste verlies dat den landē van herwaertsouere souden moghen commen. XLVI.

Ten vierden te aduiserene by wat middele men soude moghen doen vertrecken alle tvolck van oorloghe ende garnisoenen / ten fine dat wy voortaen souden moghen leuen in paeys / eendrachtichede / coopmanschappe eñ neeringhe / ende by dien middele ghecrighen eenen goeden / vasten / generalen ende ghestandigen paeys / van binnen / van buytē / ende alomme / ter eere ende loeue van Gode almachtich / ter welvaert van onsen erfachtighen Prince ende synen landen. XLVII.

Hier naer volcht teffect vande propo-
sitie, by maniere van antwoorde, ghedaen byder
mont van meester VVillem Zoete Pencionaris van
Ghent, wten name vanden drie leden slandts van
Vlaenderen, den sondach xxvij. in April, anno
xiiij^c. achtentachtentich, op de proposicie sdaechs te
vooren ghedaen by meester Pieter Pencionaris van
van Remerswale, wten name vande gedeputeerden
van mijnen Heeren vanden bloede ende staten van-
den landen van Brabant, Henegouwe, Zeelant,
Namen, mitsgaders de steden van Valenchienes,
Ryssele, Douay, Oudenaerde, Aelst, Sluys, Begem,
Veurne, Nieupoort, Dixmude, Greuelinghe ende
Borbourch.

EErst deelde de voorschreuen meester Wil- I.
lem om de cortinge vander exposicie vander voorschreuen mee-
ster Pieter, in twee poincten sonder meer, daer of d'een was
d'excusacien van mijn Heeren vandẽ bloede, van dat sy in heuren per-
soonen ter dachuaert niet comen en waeren: t'andere de begheerte die
ons natuerlijcke Prince Hertoge Philips ende sy met hem dedẽ van-
der deliurancie vanden Coninck, segghende dat sy gheen last en had-
den yet te procederenẽ inder materie, de Coninck waere alder eerst
ghestelt wten arreste, in vrijheyt ende liberteyt.

Ende omme daer op te antwoordene, ende eerst op t'eerste poinct II.
noopende de voorschreuẽ excusacien, was geseyt, dat de presentie van
mijne voorschreuen Heeren vanden bloede seer wel gedient hadde, om-
me der dachuaert auctoriteyt, ende materie adresse ende voorspoet te
gheuene, ende dat daerom de leden wel ghewilt hadden dat heure ghe-
liefte gheweest hadde daer te commene, ẽn aldaer wellecomme ghe-
weest, alst recht is, ende altoos sullen wellecomme wesen, ende niet-
min en twijfelen niet, dat waer sy zijn absent of present, sy en sullen al-
toos vele deuchden doen, om de weluaert vander sake, ten proffite

van onsen natuerlicke Prince/ die een ionghe weese is/ende in wien sy als bloet eñ oock als onder saten gehouden zijn / meer dan yemant die leeft/naer alle rechten/ Goddelicke/natuerlicke/cannonelicke / ende ciuile/ende oock byden capitele vander ordene selue/die sy theurder excusacie voortghestelt hebben.

III. Ende op t'ander point/ noopende de begheerte vander deliurancie vanden Coninc voor alle werck/was voortgesept/dat dat poinct t'eerste noch prealabelste niet en was/omme te commene ter deuchdelicken finen daer toe men tendeert/ maer was/ ende is eerst noodt te procederene by ordonnancien / ende dat by drie poincten t'anderen tijden ghe-opent/te wetene op d'eendrachticheden ende unie van alle den landen/ op den paeys van Vranckrijcke / ende op de reductie vander policie vanden seluen landen/ omme die weder te bringhen in heure eerste natuere.

IIII. Want anders te procederene soude zijn te peruerteren eñ verdraven de ordene alreede beghonnen / de welcke de staten t'anderen tijden gheaccepteert hadden/ bydē mont van meester Goort Roelants Pencionaris van Bruessel / segghende dat die van Vlaenderen wel gemoueert waren/ ende goede cause hadden alsoo te procederene / want het gheen dat sy voorstelden waerachtich was/eñ soo Godlick/soo deuchdelick/eñ soo redelick naer de ghelegentheden vanden stucken/ als dat sy niet alleene/ nemaer ooc elck kerstē mensche dat schuldich was aen te gaene / eñ met diligencie te wercke te leggene/ daer toe vorghende dat die vanden anderē landē daer of soo wel gebreck haddē als die van Vlaenderen / ende dat in Vlaenderen soo vele onredelicheden ende exactien en ghebeurden / daer en wasser al vele meer ghebeurt in anderen landen.

V. Insghelijcks te Bruessele daer de articulen vander voorschreuē eendrachtichede ende vnie ghelesen waren/was ghesept/ dat elck int zijne rappoort daer of doen soude/met hem draghende de copije vande selue articulen/ ende commen volmaectelick ghelast te Ghent den neghenden dach van deser maent / omme daer op te besoignerene ende te sluitene/sonder dat vander deliurancie vanden Coninck yet gesproken was/ byder manieren alsoomen die nu begheert.

VI. Was voort ghesept/dat de deliurantie vandē Coninck niet oorboorlick en was/ noch profitelick der materien met protestatien / nochtans wiesser of ghesept was ofte ghesept soude wordē/dat dat niet verstaen en wor-

en worde/anders dan dienende ter materien/ende niet omme den Coninck of yemant anders te iniurierene ofte verachtene.

Want men is wte omme den landen te brenghene in vreden/ paeyse ende eendrachticheden/ende hy heeft altoos wt gewecst/ende noch is/ omme dese landen in diuisie eñ in gheschillen te houdene/ eñ niet alleene de landen/nemaer ooc de particuliere steden / eñ t'volck/ eñ gebuerẽ d'een tegẽ d'andere / wel wetende dat hem onmogelick ware andersins daer in te meughen regierne naer zijne ghenoechte/ende omme de vreemde te houdene int regimente vanden lande/ten laste vanden goeden inghesetene ende proffyte vanden seluen vreemde. VII.

Ende noch daer light in verseeckerthedẽ / soo ne cesseert hy niet met brieuen ende met gheschrifte te solliciteerne omme dese dachuaerden te brekene oft te belettene/argueerende den eenẽ van zijnen eere/driegende den anderen/soo datter vele zijn die hier niet commen en dorren/ eñ andere niet opentlicken en dorren spreken/noch heuren last vertoogen. VIII.

Ende dat meer is / heeft gheschreuen dat de paeysmakers niet doen en sullen / het welck een teycken is dat hy den paeys ende weluaert altijts beletten wille/ende gheen paeys en bemint. IX.

Was voort ghesept dat de voorschreuen van Vlaenderen vele materien ende causen hadden hem in arreste te houdene / sonder alnoch te procederene te zijnder deliurancie tot anderstont dat van dier materie ghedecideert sy. X.

Want eerst soo is hy commen in Vlaenderen ghewapender handt/ XI.
sonder eenighe cause of redene/barnende/blakende/sluytende de riuieren ende passaigen omme dat te Ghent gheen lijftocht commẽ en soude/hanghende aen boomen den eenen/vermoordende den anderen/ renchonnerende ende pilgerende den derdẽ/ende alle andere exploiten van oorloghe doende alsoo de vianden pleghen/ Ende van daer is hy ghetrocken te Brugghe/ omme het volck aldaer oock te verweldighen eñ zijne garde daer inne te stellene / treckende inden Bourch ghewapender handt/met opene bannieren eñ met machte vã volcke / met pijcken ende met andere stocken / ende by dien de selue stede (die een schoone coopstede is) oock in oorloghe te bringhene teghens de voorschreuen van Ghent / soo dat daeromme / ende omme de groote violentien die hy daer inne oorboorde / het selue volck bedwonghen is ghewcest hemlieden te rijsene teghens den seluen Coninck / ende heeft alsoo

 gheer-

gheexploiteert dat hy commen is in handen vanden drien leden.

XII. Mits welcken eenighe willen mainteneren dat hy is prisonnier de guerre ende renchonneerlick te wille/ ofte immers bedwingelick te repareerene ende te restitueerne de branden/schaden/ ende interesten die by zijnen toedoene int lant ghebeurt zijn/grootelicx in preiudicien van onsen natuerlicken Prince ende van synen ondersaten:ende tot daer of ghedecideert sy by mijnen voorschreuen Heeren vanden bloede eñ staten/soo hebben de drie leden goede cause hem al noch te detineerene.

XIII. Eñ en dient niet datmen soude willen segghen/ dat hy int lant commen is met machte omme te reducerene zijne rebelle ondersaten ofte meutmakers / behouden zijnder weerdicheyt ende hoocheyt / hy en is gheen Prince vanden landen / ende en heeft gheen recht van proprieteyt/noch andere/inde selue landen/hoe wel dat hy t'anderen tijdē versocht heeft daer in ontfaen te wesene als Heere / mits diē en heeft oock daer gheen ondersaten.

XIIII. Ende oock dat sy/de voorschreuen van Vlaenderen/ haddē van hem ende van zijnder macht gheappelleert/ende hielden hen seluen exempt van zijnder voochdie eñ administratie / presenterende hemliedē daer of te rechte te stane voor heuren Souuerain den Coninck vā Vranckrijcke/diemen niet alleene van reparacien van grieuē/ nemaer vander proprieteyt van Vlaenderen t'anderen tijden ghekent heeft / het welck gheen rebelheyt en behoort gherekent te zijne/want appellacie is gheweest deffencie quæ est de iure naturali, eñ elcken is gheoorloft hem by iusticie te beschuddene.

XV. Ende ghenomen/maer niet ghekent / dat hy erfachtich Prince gheweest hadde/dat hy niet en is/soo was den voorschreuen van Vlaenderen wel gheoorloft te rijsene teghens hem/ende te wederstane de groote ouerdaden ende violentien die hy den lande dede/ sonder yemande te ontfanghen in iusticien ofte in rechte/ want omme sulcke ouerdaden/ soo Aristoteles seyt quinto Politicorum, werden de regimenten ende Coninckrijcken ghetransporteert/ de gente in gentem.

XVI. Ende alsoo ist dickwils gheburt / alsoo wel ouer het volck van Israel als ouer de Griecken / ouer de Romeynen / ouer de Franchoisen / ouer de Duytschen / ende alle andere nacien / de welcke dickwils heurlieder naetuerlicke Prince afghestelt ende versteken hebben / omme heurlieder ouerdaden / ghelijck als Jeroboam onder

die

die Israeliten/ Nero onder de Romeynen/ Childerik onder de Franchoysen/ Wenceslaus onder de Duytschen/ Aernout de simpele ende Robrecht van Normandie onder de Vlaminghen/ ende andere onder andere.

Ende en is niet vreemde/ want alsoo gheschreuen staet Jeremie 22. XVII.
Alle Princen zijn ghehouden tot drie saken/ te wetene/ doene elcken recht ende iusticie/ te beschuddene dattet bloet vande onnosele niet ghestort en sy/ ende te ontheffene den armen van oppressie ende onredelicke lasten/ Ende als sy de contrarie doen/ soo valt op hemlieden de indignatie ende plaghen Godts/ ende heeft dan oock t'volck goede cause teghens hemlieden te rijsene.

Item de heylighe decreten van fiaulteytschepe/ die een Vassael doet XVIII.
zijnen Heere/ segghen/ dat alsoo een subiect oft vassael ghehouden is zijnen Heere trouwe ende hulpe te doene/ soo is oock de Heere ghehouden te beschuddene ende te beschermene zijn vassael ende zijn goet/ eñ hem te houdene in paeyse/ in sekerhede/ ende in iusticie: ende als hijt niet en doet/ de vassael is quijte ende ontlast van zijnen trouhede ende hulde/ ende de Heere verliest zijn leen als daer of onredelick gheuseert hebbende.

Item het decreet segt voort in ca. militare 239. Dat al t'gheene dat XIX.
een Prince neempt op zijne ondersaten/ bouen het gheen dat hem van ouden tijden ghestelt ende geconsenteert is om zijn redelick onderhouden/ dat is/ rapijne roof calumpnie ende cas van concussie/ ende is bedwinghelick dat te restituerene ende weder te gheuene.

Ende aldus is ghedeclareert eñ gemonstreert d'eerste cause vander XX.
detentie vanden Coninck.

D'andere cause is/ want alsoo elck weet soo heeft hy soberlick ghe- XXI.
administreert zijne voochdie/ ende heeft ghedissipeert alle de iuweelen vã zijnder weese/ onsen natuerlicke Prince/ die hem seluen niet verantwoorden en can: zijne demaynẽ belast/ eñ groote excessiue sommẽ van zijnen lande gheheuen/ eñ en is niet te bemoedene ofte twijfelene dat mijn Heeren vanden bloede eñ de staten sullen laten varẽ onder dissimulacie het groote onuerdragelick verlies/ dat de voorschreuen onsen natuerlicke Prince eñ zijne landẽ daer by genomen hebben eñ nemen/ maer in quijttenissen van heuren eede sullen willen daerof hebbẽ reeckeninghe/ bewijs ꝛ reliqua/ alsoot wel redene ende recht is.

XXII. Item tot anderstont dat dit gedaen is/of dat mijn voorschreuen Heeren ende staten daer of verclaert sullen hebben heure goede believte/ soo hebben de voorschreuen van Vlaenderen als goede ende ghetrouwe ondersaten wel materie ende cause hem te doen houdene/specialick dat hy gheen satisdatie ghedaen en heeft/ noch sekere vander administratie van zijnder voochdie.

XXIII. De derde cause/ want byden paeyse vā Vranckrijcke/ anno tweentachtentich/ soo staē de ondersaten vanden Coninck van Vranckrijcke ende van desen landen verbonden te scheydene vander obeysance vander gheenen die den seluen paeys inbrekē; ende adhereren den anderen die den seluen paeys onderhouden soudē: nu ist so dat de voorschreuen Roomsche Coninck den paeys ghebrooken heeft/ende midts dien soo hebben de voorschreuen van Vlaenderē goede cause/ ende zijn by heuren eede bedwonghen/den seluen Coninck in arreste t'houdene/ tot dat vander seluer infractie gedecideert sy/ofte ten minsten tot alle de voorschreuē landē hemliedē verclaert sullē hebben omme den seluen paeys.

XXIIII. Ende by dese ende andere redene soo was voort gesept/ dat niet oorboir of proffitelic en is als noch te procederene ter delivrancie vanden voorschreuen Coninck/ nemaer dat noot is eerst te communicquerene ende te slutene op tstuck vanden voorschreuen unie ende eendrachtichede/ ende ooc op t'verclaers vanden seluen paeyse/ende dat ghedaen/ soo soude de delivrancie vandē Coninc commē al minnelick van selfs/ op dat de voorschreuen Heeren vanden bloede ende staten gheliefde.

XXV. Ende omme hemlieden solucie te gheuene: eerst daer sy segghen dat onse naturlicke Prince/ wt ionstiger minnen die hy draecht tot zijnen vadere/ seere begeert de delivrancie van zijn vadere/ eñ datmen op die begheerte schuldich is eñ behoort seer groote consideracie te nemene.

XXVI. Was gheantwoort/ dat wel redelick eñ natuerlick was dat de sone minne hadde tot zijnen vadere/ maer is noch redelicker eñ natuerlicker dat de vadere noch meerdere minne hebbe tot zijnen sone/ quia nullus amor paternū vincit L. fi. C. de cura fu. & est ratio secundum. And in addi. Spe. sup. Rep. de feudis', quia pars patris manet in filio, et non e contra, eñ mits diē so behoortmē vele meer te wegene het geene dat de vadere qualick doet in preiuditie vanden sone/dan de kinderlicke affectie die de sone heeft tot zijnē vadere/niettemin de materie daer toe gereet zijnde/ de voorschreuen van Vlaenderen sullē daer in/ eñ in alle andere saken/ den voorschreuen onsen Prince ghelieuen.

Daer

Daer sy voort seggen / dat alle contracten gemaeckt in vangenisse / en houden gheene stede / ende mits dien al datmē metten Coninck besoingneren soude / soude zijn van gheender weerden. XXVII.

Was daer op ghesept dat hem dat verstaet / nisi culpa sua vel iusta causa detenus fuerit per Bar. in L. qui. in. carcerem ff. Quod met. cau. ende alsoo ist oock gheuseert. XXVIII.

Want veele Princen hebben dickwils groote tractaten ghemaeckt in vangenisse liggende / die nochtans altijts stede ghehouden hebben / als de Coninck Jan van Vranckrijcke ghevangen in Inghelant / gaf ouere vele Graefschepen als Potiers ende andere: de Coninck Regnier gevangen byden Maerschalc van Bourgongien gaf ouere Hertoghe Philips Cassele ende Casselambocht / eñ also van meer andere. XXIX.

Nu ist soo dat de voorschreuen Coninck commen is in handen by zijns selfs toedoen / ende by dat hy hostiliter commen is ghewapender handt in Vlaenderen / alsoo vooren verhaelt is. XXX.

Niettemin hoe dat sy / de voorschreuen van Vlaenderen en verstaen niet / dat omme te makene goede vaste aliancie / vrientschap / ende eendrachtichede tusschen den lande / mitsgaders den Heeren vanden bloede / ter eere ende proffijte van onsen natuerlicken Prince / eñ weluaert vanden seluen zijnen landen / noot sy yet te besoingnerene metten seluen Coninck / noch zijn adueu of consent daer op te nemene. XXXI.

Want hy is partije in tstick / by dat hy hem seluen attribueert recht van proprieteyt inde selue zijn soons landen / hem seluen attitulerende Hertoghe / Graue / ende Heere / voerende de wapene van dien / expedierēde alle sakē / eñ doende munte slaē in zijns selfs name / sonder vander voochdie van onsen Prince zijnen sone eenichsins mentie te makē. XXXII.

Ten anderen is hy cause eñ oorspronck van alle de quaden ende desordre / diemen gheerne remedieren soude / ende hoe dat sy de voorschreuen van Vlaenderen ne willen met hem niet besoignerē van saken den landen aengaende / by dat sy hemlieden exempt houden van zijnen persoon / ende gheappelleert van zijnre administratie. XXXIII.

Daer sy voort segghen / dat sy vanden bloede ende ghedeputeerde vanden staten vanden anderen landen / van anderen condicien zijn dan die van Vlaenderen / sonder het resort / ende auctoriteyt van te moghen XXXIIII

appel-

appelleren of exempt t'houdene/ende mits dien en commen of en moghen niet besoigneren sonder den Coninck.

XXXV. Was daer op gheantwoort/ dat al macht soo zijn dat de landen ouer het Keyserrijck gheen resort en hebben of auttoriteyt van te moghen appelleren/ nochtans hebben de staten heurlieder auctoriteyt ende maniere van doene ouer de voorschreuen ouerdadẽ ende excessien die heuren Prince hemlien doen/ en hebben niet gheploghen daer ouer te roepene de selue Prince die partie zijn int stick/ nemaer remedieren daerinne by hem seluẽ/ cum Imperium omne, omne Regnum, omnis Ducatus, Comitatus omnis & cæteræ dignitates sint iura reipublicæ, nec possint separari a republica vnde orta sunt, & suum vigorem obtinent. vt dicunt Bar. in titu. de feu. ma. duca. & comit. coll. x.

XXXVI. Ende dat meer is / alle de landen van herrewaertsouer zijn ghepreuillegeert by expressen preuilegien / te vergaderen t'allen tijden als sy willen / confederacien ende allancien te makene ten voordele vander policien/ ende te belettene dat in heure Rechten / priuilegien/ eñ vryheden hemlieden geen hindere noch inbrake gedaen en sy/ sonder daer op te nemen t'consent vanden Prince.

XXXVII. Niettemin de voorschreuen van Vlaenderẽ en verstaen niet datmen nu maken willen eenige alliancien oft confederacien in preiudicie vanden Prince of Princelicheden / maer grootelicks tot zijnen voordeele/ ende dat de arme ondersaten voortaen niet meer aldus getrauailleert en worden.

XXXVIII. Eñ en is gheen wonder/ want de selue landen zijn landen van coopmanschepe/ onder eenen Prince/ van eender natuere/ van eender policie/ eñ meest al van eender tale/ eñ soo naer belant/ als dat d'een qualic eenich quact of grief beseffen mach / d'andere en moetet geuoelẽ/ ende mits dien soo zijn alle eendrachticheden ende goede consideracien hemlieden wel sittende/ want metter schedinghe ende diuisie / soo gaen eñ zijn sy alle verlooren ende te nietten / soo voorschreuen is.

XXXIX. Daer sy voort segghen / dat de Coninck by eede/ weler stede daer hy wert/ beloeuen soude niet te schendene/ voor anderstont dat alle saken in oordene ende in reghele ghestelt sullen werden.

XL. Was gheantwoort/ dat dit was te vallene ab eodem in idem / want gheene differencie en is omme naermaels fortse te mogen allegerene te zijne

te zijne in arreste vanden leden / oft bedwonghen te zijne by eede in eene plecke te moeten blijuene / want hy niet vrij en is die niet en mach gaen daert hem belieft / L. Qui neque ff. de verbo signif. & ibi scdūm Iacobum de Aretio.

Niettemin de voorschreuen van Vlaenderen en souden hemlieden nemmermeer willen of dorren betrouwen op den eedt oft belofte vanden voorschreuen Coninck / om de groote gebreken ende faulten die sy dickwile daer in vonden hebben / ende by speciale / dat hy niet ghehouden en heeft een simpele poinct van al dat hy vā zijnder blijder Incomste den landen beloofde / noch oock vanden paeyse die hy met die van Vlaenderen maecte / noch oock vanden paeyse van Vranckrijcke / die hy soo solempnelick beswoer op t'heylighe Sacrament / ende op t'hout des heylighen Cruce / in zijne liberté zijnde / nemaer terstont daer naer verclaerde binnen der stadt van Leuuene dat hy die ghemaeckt hadde teghens zijnen danck ende wille. XLI.

Ende dat meer is / dede eenighen ontlijuen / sonder figuere van processe / omme dat sy hem metten paeyse ghemoeyt hadden. XLII.

Daer sy voort segghen / dat de Coninck bouen zijnen eedt geuen sal zijne brieuen van beloften. XLIII.

Was gheantwoort / dat sy hemlieden aen zijne brieuen niet en souden willen houden / omme ghelijcke ghebreken die sy daer in vonden hebben / ende dat hemlieden noeyt niet ghehouden en was van dat hy beloeft of bezeghelt hadde. XLIIII.

Daer sy voort seggē / dat noch in meerder verseckerthede / mijn voorschreuen Heeren vanden bloede / ende alle de staten met hem zeghelen souden. XLV.

Was insghelijcx gheantwoort / dat dit niet en dient / omme gelijcke twijffelen die de voorschreuen van Vlaenderen daer in maken / want al ist dat de voorschreuen vanden bloede ende staten bezeghelt ende besworen hebben den voorschreuen paeys vā Vranckrijcke vanden iare tweentachtentich / ende nochtans wt vresen ende wtiensten die sy hebben tot den Coninck / en hebbē sy heuren eedt ofte bezegeltheden niet willen of dorren onderhouden / nemaer hebben geadhereert den seluen Coninck int oorloghen dat hy daeromme voert teghen de Francoysen / ende zijn ende blijuen noch in dat erreur / niet tegenstaende dat de XLVI.

 Coninck

Coninck in verseckerthede is/ sonder hemlieden te willen verclaren an-den seluen paeps.

XLVII. Ende ghenomen datmen met heurlieder bezegheltheden te vreden ware, soo ne segghen sy niet dat heure zeghelen hier ghereet zijn, ende souden die moeten practijckieren ende gehaelt zijn van langher hand, ende ter auontuere souder veel zijn die de selue zegelinghe niet en souden willen noch moghen consenteren/ Het welck oock een wonderlick delaey inbrenghen soude/ ende groote verachteringe vander materie.

XLVIII. Daer sy segghen/ dat ware de Coninck ghedeliureert/ hy soude terstont de garnisoenen van Hulst ende van Denremonde doen vertrecken/ ende oock senden tegen den Keysere zijnen vadere/ ende den Heeren van Almaengen; dat sy de groote waepeninghe die sy opghestelt hebben ende nederbringhen/ elders beleeden willen.

XLX. Was geantwoort/ dat byden propooste vande propositie wel blijct/ dat de Coninck cause is datmen t'lant van synen sone aldus verderft by brande ende anderssins/ want naer dat hyt remedieren mach ende niet en remedieert/ soo schijnt wel dat hy wille datmẽt aldus doet: oock hebben die van Vlaenderen ghenoech besceuen by brieuen die sy daer of ghesien byden Coninck gheschreuen ende geteeckent/ dat hyt hemlieden last aldus te doene.

L. Niettemin sy ghedragen hem in t'gheene datter of commen mach/ ende moeten en willen wel ghenieten sulcke oorloghe alsmen hemlieden sonder cause doen wille/ en is t'lant alomme int Ghentsche wel soo verdoruen/ als dat cleyn dinck is het surplus te abandonneerene.

LI. Ende als vander macht vanden Keysere/ sy willen die oock gheerde verbeyden/ ende en is hemlieden niet nieuwe te sien commen van Vlaenderen de macht van grooten Princen om hemlieden te subiugerene of hinderen te doene/ want t'anderen tyden/ ende seer dickwijle/ soo hebben de Francoysen hier gheweest met dertich oft veertich duysent te gadere/ so doen oock de Ingelschen/ ende oock Duytschen/ eñ hebben vele groote bloetstortinghen ende batailliẽ tusschen hemlieden geweest: altemet te winne altemet te verliese/ nochtans is altijt Vlaenderen Vlaender ghebleuen/ eñ Ghent Ghent/ ende Brugghe Brugghe/ eñ en zijn de Vlaminghen niet ghecommen in sulcken seruituten als daermense gheerne in ghebrocht hadde/ nemaer zijn altoos ghebleuen in heure rechten/ vrijheden ende possessien.

T'anderen

T'anderen tijden so quamen in Vlaenderen / Hendricus de Keysere / LII
ende hadde strijt metten Graue Boudewijn van Rijsele / nemaer hy wert besloten byder riuiere / ende eyndelick hy maeckte paeys metten seluen Graue / ende gaf hem t'Graefscap van Haelst / en de eylanden van Walcheren / zuydt ende noordt Beuerlandt / Borsele / ende al dat licht tusschen eyden zee / die deur en in Wulpen plecht te strecken / ende der Scheide : twelck een teecken is dat de Vlaminghen hemlieden niet ontsien en hebben / byder hulpe van Gode / ende heure goede querele / heurlieder lant te beurijdene iegens den Keyser / ende sy en zijn nu niet van sulcker minder crachte dan sy doe en waeren.

Ende al by dese redenen / ende by speciale dat geen proffijt noch oir- LIII
boir en ware den Coninc te deliurerene / voor onderstont dat alle saken bet versekert waeren / oock meer dat difficil ende lanck werck wesen soude te gaen practijckeren de voorschreuen bezegheltheden / ende dat dese saken haest begheeren / soo dat elcken dach een iaer schijnt / alsoo de voorschreuen meester Pieter uter name als bouen selue ghesept en verthoocht heeft / ende dat de materien al gereet zijn / soo datter niet en ghebreeckt dan consent ende verclaers.

So badt / en versochte de voorschreuen meester Willem / inde name LIIII
als bouen / dat de voorschreuen gedeputeerde sonder op dit poinct langhe te insisteerene / procederen wilden tot maken vanden voorschreuen eendrachtichede / en verclaerse vanden paeyse / als t'eerste ende prealabelste / ende daerop de voorschreuen vergaderinge principalick gefondert is : ende heure ghedeputeerde last ghenomen hadden rappoort te doene / ende te commene met vollen laste omme op al te sluytene / want dat doende / de saken commen sullen in aller versekertheden / ende bydien so sal de deliurancie vanden Coninck commen van selfs ende sonder eenige difficulteyt / de welcke sy van Vlaenderen niet beletten en willen / alst tijt wesen sal / ende wel versekert zijn.

Hiër naer volcht den Paeys, besvvoeren by mijn Heere den Coninck vanden Romeynen Maximiliaen, den xvi. in Meye, Int laer veerthien-hondert acht ende tachtich.

MAximiliaen byde gratie Godts Roomsch Coninck, etc. Doen te wetene alle de ghene die nu zijn, ende naermaels wesen sullē: Dat om af te legghene, eñ t'en Goddelicken eñ deuchdelicken paeyse te bringhene, alsulcke gheschillen, twisten, ende diuisien als sichtent half Ougst herwaerts ghereesen, ghespruyt, onderhouden ende achteruolcht zijn gheweest, tusschen ons ter eender zijde, ende den inghesetene vander stede van Ghent, mitsgaders d'inghesetene vander stede van Brugghe ende van Ypre, adhererende dē voorschreuen vā Ghent, representerende t'samen de drie leden tslants van Vlaenderen, ter andere, Diuersche communicatien met consente van ons ghehoudē hebbē gheweest, tusschen onse schoon neue Adolph van Cleue Heere van Rauestain, ende Mer Philips zijnen sone, ende de Heere van Beueren oock ons neue, mitsgaders de staten vanden lande van Brabant, Henegouwe, Hollant, Zeelandt, Namen, ter eender zijde, Ende de statē van Vlaenderen ter anderen, soo verre, dat by middele ende tusschen spreken van eenighe, ter eere ende weerdichede van Gode, opperste Coninck, eñ aucteur van paeyse, compassie ende medelijden hebbende, op verlies ende stortinghe vanden kerstē bloede, ende op de groote eñ onuerbrekelijcke schade ende interest, die byde voorschreuen gheschillen eñ diuisien, claghelick gheschiet zijn, ende noch meer waren gheschepen te gheschiene, al ten laste eñ achterdeele van onsen harde ghenadighē sone Philips Hertoghe van Oostenrijcke, eñ van zijne voorschreuen landen, ende ondersaten: Wy als deghene die meer te paeyse zijn gheneghen gheweest, dan anderssins, Hebben metten insetenen eñ ondersaten vande voorschreuen landen ende graefschappe van Vlaenderen, gheestelick ende weerlick, eenen goeden, vastē, ghestadigen, eñ eendrachtighen ende eewighe paeys ende vrede ghemaect, Mits sekere, heerlicke, openbare reparacie, die ons die vander stede van Brugghe ghedaen hebben, ende de poincten ende condicien hier naer volghende.

Eerst, dat de drie Leden tslants van Vlaenderen, hebben beloeft, I.
ende sullen ghehouden zijn, ons te stellene op onse voeten, ende in onse vrijheyt ende libertevt, om terstont te vertreckene daert ons gelieft:

Dies

Dies sullen wy laten in versekertheyde / in ostagen vander stede van Brugge / de Marcgraue vã Bade / eñ de Hertoghe Christoffel van Beyerẽ: Eñ binnẽ der stede vã Gent / Mer Philips van Cluẽ: De welcke Marcgraue / Hertoghe ende Mer Philips / ter bede eñ begheerte van ons / sullen sweeren op t'heylich hout der Cruecen / eñ op t'heylighe Euangelie / ende oock op heurlieder eere ende trouwe / dat sy wt de voorschreuen steden niet scheyden en sullen tot anderstont / dat alle de poincten ende articulen / begrepen in dese teghenwoordighe paeys / wel ende deuchdelick / volcommen sullen wesen: Ende noch in meerder versekertheden / hebbe begheert ende ghebeden den voorschreuen Mer Philips / dat waert sake dat wy eenichsins in ghebreke warẽ te volcommen de voorschreuen poincten / oft dat yemande / wie hy ware / in faueure van ons ofte anderssins / hem veruoorderde eenich belet daer in te doene / dat indien ghevalle de selue Mer Philips / scheydende van ons / assistere ende bystae / de voorschreuen van Vlaenderen / met alle syne macht ende cracht teghens ons ende alle de onse / ende ontlasten den seluen Mer Philips van alle eeden ende beloften / die hy ons ghedaen mach hebben / Ende van dit aldus te doene ende te volcommene / sal den voorschreuen Mer Philips eedt doen / ende gheuen syne brieuen den voorschreuen van Vlaenderen / sulck als daer toe dienen ende toebehooren sullen.

II. Item bouen dien hebben gheconsenteert ende gheordonneert / consenteren ende ordonneren de ghedeputeerde vande staten vanden lande van Brabant / Henegouwe / Zeelant / Namen / ende vander steden van Valenchijnes / Ryssele / Douay ende andere teghenwoordelick vergadert inde stede van Ghent / dat sy niet en scheyden wt der seluer stede / Nemaer daer blijuen staetgewijs al of som / tot den paeys van vreden ende aliancie / tusschen den landen / ende alle andere poincten deser materie aenghaende / ghesloten ende versekert sullen wesen.

III. Item hebben beloeft ende beloouen by desen / terstont te doẽ cesseren al tvolck van wapenen van onser zyde / van alle exploiten van oorloghe / ende tselue volck / mitsgaders alle onse garnisoenen te doen scheyden ende vertrecken wt Vlaenderen / binnen vier daghen / naer dat wy in onse vrijheyt ghestelt sullen worden / ende binnen vier daghen daer naer / wt alle den lande / ofte eer ist moghelick / ende sal sorghen ende beschudden / dat tselue volck in zijn vertrecken / noch onderweghe / en sal bernen / pilleren / roouen / renconneren / noch eenich ander quaet doen inde selue landen / Eñ ooc datse geene geuangenẽ met heurlieden leyden en sullẽ wt Vlaenderẽ / Nemaer sullen gehoudẽ zijn die te stellene ten redelicken rantsoene / sonder die te mogẽ veruoeren.

Item

Item / ende waert dat hy ter contrarie dade / soo salmen de schade IIII.
daer af verhalen op t'pensioen dat ons die van Vlaenderen geconsenteert hebben / ofte consenteren sullen.

Item de voorschreuen van Vlaenderen zijn ghehouden / insgelijcx V.
te doen cesseren heurlieder volck van wapenen eñ garnisoenen van alle exploiten van oorloghe / ende de selue te doen versekeren ende vertrecken wt allen den landen / ende sullen bewachten dat van hemlupden de selue landen gheen quaet oft achterdeel toecommen en sal.

Item / ende ten eynde dat wy te bet sullen moghen doen scheyden / VI.
ende vertrecken ons voorschreuen volck van wapenen ende garnisoenen / soe hebben de voorschreuen staten van allen den landen / ons geconsenteert / de somme van vijfuentwintich duysent ponden / van xl. grooten tpont / met condicien / dat waert tselue volck ende garnisoen niet vertrocken wt alle de voorschreuen landen / binnen den voorschreuen tijdt / dat indien gheualle de voorschreuen vijfuentwintich duysent ponden bekeert sullen zijn in betalinghe van andere volcke van wapene / omme met crachte (op dat anders niet wesen en mach) het voorschreuen volck te verstekene ende veriaghene / volghende de aliancie die daer af is tusschen alle de voorschreuen landen.

Item voort consenteren ende sullen gehouden zijn terstont te stellene alle de sloten / stercten ende plactsen vanden lande ende graefscheppe van Vlaenderen / inden handen vanden Heeren vanden bloede / ten profijte van onsen harden lieuen ende beminden sone / omme daerinne ghestelt te zijne sulcke castelepns ende officiers alst behoren sal / naer de rechten ende priuilegien vanden lande / ende by aduise ende consente vanden drie leden / achteruolgende de voorschreuen alliancie. VII.

Item ter neerstigher bede vanden voorschreuen Heeren vanden VIII.
bloede / ende vanden ghedeputeerde vande voorschreuen staten / ende oock ter ootmoedigher bede vanden poorters ende insetene vander stede van Brugghe / hebben gheabolcert / vergheuen / ende quijtte ghescholden ten eeuwighe daghe / t'houden ende detentie van onsen persoon / mitsgaders al tghundt datter ghebeurt of gheschiet is / voren of naer / by wien ende in wat maniere het sy / dat verghetende gheheel ende al / als niet ghebeurt.

Item desgelijcks ter bede als boue / hebbẽ vergeuen al tghunt dat IX.
bpden drie leden slants van Vlaenderen / eñ elcken van hemlieden int

A ij generale

generale ende particuliere/misdaen ofte misbruyct mach zijn/teghens onsen persoen/ het sy adhererende den volcke van Brugge/houdende ons ghevaunghen in heuren name/ ons doende vyantschap en oorloge op hem selue/ of blamerende/iniurierende ons/de onse/ by faueure ofte by woorden ofte anderssins/ by wat maniere het sy/ sonder ter cause van dat voorschreuen is/ofte eenige andere saken voorleden hemlieden den ghesigneerden byden paeyse gemaect int iaer vijfuentachtentich/ in Vlaenderen/noch andere nemmermeer yet te heesschene/ te doene/ ofte yemant laten heesschen/int generale noch int particuliere/in lijfue/ noch in goede/buyten noch binnen den lande/ noch anderssins in eenighe manieren.

X. Item die voorschreuen van Vlaenderen/ ter contemplacien van ons/ ende der voorschreuen Heeren vanden bloede/ en oock ter begheerten vande ghedeputeerde vanden staten/ hebben vriendelick ende liberalick vergheuen en quijtte ghescholden/ alle lachteren/ iniurien ende violencien/die hemlieden ghedaen hebben gheweest/ wt causen vander diuisien/by wien/hoe/ende in wat manieren het sy/ sonder eenige exceptie ofte restrinctie/alsoe wel int consenteren van diuersche settinghe sonder eendrachtich consent vande leden/ als anderssins/dat oock vergetende/als niet gebeurt/ en consenteren dat elc paysiuelick wederkeere totten sijnen/ inden staet dat hijt vinden sal/sonder ter cause vande selue diuisie/hemlieden nemmermeer yet te heesschene of te verwijtene.

XI. Item alle die andere/ die ter cause/ ende onder tdexsel vande selue diuisie gheoffenseert/gheiniurieert/ofte gheviolecrt hebben geweest/ in lijfue/ofte in goede/ofte anderssins/ in wat maniere het sy/ Sullen insghelijcx dat al vergheuen ende vergheten/ sonder nemmermeer questie ofte vermaen of te makene.

XII. Item/waert dat yemant handelinghe ghehadt hebbende van eenighe penninghen/het sy van ons/ ofte onse beminde sone/ofte van eenighe Stede/Casselrien ofte Landen/ hem ghemesuseert hadde in zijne voorschreuen administracie/ en datmen bevonde dat hy gheappliqueert hadde tzijne prouffijte singuliere/ eenige vande voorschreuen penninghen/ Sal ghehouden zijn daer of te verantwoordene/ ende te rechte te stane/ daert ende alsoet behooren sal.

XIII. Item waert oock dat yemant voor de diuisien/sonder cause ofte redene/ by verdreyghinge/fortse ofte cracht/quade listen oft practicquen/ ghecreghen hadde van yemande/ eenich goet/ siluer/ ghelt/ huysen/ landt/ofte andere iuweelen of catheylen/ Die sal insgelijcx gehouden wesen

wesen te verantwoorden/daert behoeren sal/ ende recht te ghenietene op de restitucie vanden seluen goede ofte ghelde eiuuuch/ sonder meer.

Item/ ende omme sekere redene ons mouerende/ ende sonderlinghe omme te schuwene alle questiē ende processē/die ter cause vanden appelle gheinterietteert by die van Vlaenderen/ghesc hepen waren te rijsene: So hebben wy ter begheerte als bouen/gherenunciert eñ zijn afghegaen van onser manbornie ende voochdie in Vlaenderen/ ende hebben ghestaect ende ontsleghen die selue van Vlaenderen/ van alle eeden die sy ons in die qualiteyt ofte anderssins gedaen moghen hebben/ende consenteren dat t'selue lant ende graefschap/in alle zijne leden/voortaen sal zijn gheregiert ende ghegouuerneert/ ouer de name van onse voerschreuen beminde sone/ alsoe wel in als in administratie vā iusticien of anderssins/ by aduise vande voorschreuen Heeren vanden bloede/ vander moederlicke sijde/ ende van sulcke rade als de selue Heeren stellen ende ordonneren sullen/ by aduijse ende consente vande voerschreuen drie Leden ende Staten van Vlaenderen/achteruolghende de eendrachtichede. XIIII.

Item mitswelcken renunciatie de voorschreuen van Vlaenderen/ hebben ons geconsenteert/ iaerlicx te gheuene/ om het onderhout/ de somme vā vijfuentwintich duysent pondē/ van veertich grootē tpont/ gheduerende de onbeiaerthede van onsen beminde sone/ de welcke wy heffen sullen byder handt vanden ontfanghere van Vlaenderen/ ten tween paymentē tsiaers/ te wetene/ d'eē helft te Kersauent/ende d'ander S. Jansmesse/ waer of t'eerste payement vallen sal te Kersauent eerstcomende/sonder dat wy yet meer sullen mogen begheeren/ heesschen/ noch heffen int selue lant ende graefschap van Vlaenderē/ Eñ mits desen/ soo sullen alle achterstellen diemen ons schuldich wesen mach/ter cause van subuencien ofte beden voorledē/ ofte anders/ quyte zijn. XV.

Item hebben verclaert ende verclaren/ dat wy niet en pretenderen eenich recht van proprieteyt/ noch andere/ int lant ende graefschap van Vlaenderen: Ende hebben beloeft ende beloeuen/ dat wy daer af niet meer draghen noch schrijuen en sullen de wapenen. XVI.

Item wy accepteren den paeys/ die de Coninck van Vranckrijcke ghepresenteert heeft/ by zijne beslotene ende opene brieuen/ de voorschreuen drie leden tslants van Vlaenderen/ ende alle andere die hemlieden metten seluen drie leden sullen willen voeghen ende verclaren: Eñ houden ons aenden pays vanden iaere twee ntachtentich/ XVII.

 ende zijn

ende zijn te vreden dat alle d'andere landen/ hemlieden verclaren den den seluen paeys: Ende wy sullen confirmeren / ratificeren / ende onderhouden sonder inbreken / al tghunt dat by onse ambassadeurs / op dat wy eenighe senden / ofte by den ambassadeurs vande selue staten/ ghemaect ende ghesloten zijn sal.

XVIII. Item hebben beloeft ende belouen / den persoen van onsen voorschreuen beminde sone / te stellene inde handen vanden voorschreuen Heeren vanden bloede / vande moederlicke syde/ omme voortaẽ heerlick gheregiert ende onderhouden te sijne / op de staet diemen hem maken sal / ende oock veruoert van lande te lande / by tyde ende by oordene / alsoot t'anderen tijden gheconsenteert ende gheauiseert is gheweest/ oft alsmen wt beste auiseren sal/ sal maken den seluen staet/ ten onderhoudene van welcke/ de staten van alle de landẽ contribueren sullen by portie.

XIX. Item hebben beloeft ende belouen/ te ontlastene de voorschreuen van Vlaenderen/ ende quijte te houdene teghens onse beminde sone / ende teghens alle andere diet naemaels aenghaen soude moghen / van alsulcke iuweelen eñ tapijtsen / als wy naer den voorschreuen paeys vanden iaere vijfuentachtentich ghecreghen hebben wt heuren handen/ toebehoorende onse voorschreuen beminden sone.

XX. Item de voorschreuen van Vlaenderen / alsoe wel int generale als int particuliere / sullen blijuen in alle heure rechten / priuilegien/ vrijheden / costumen ende vsaigen / sonder te belettene / ofte oghemerck te hebbene op tghunt dat ghedaen mach wesen in preiudicie vande selue rechten ende priuilegien / in wat maniere het sy / Ende sullen alle brieuen van obligatien / ofte andere die ghemaect zijn ter contrarie wedergheuen zijn / ghecasseert ende te nieten ghedaen.

XXI. Item hebben beloeft ende belouen / dat wy nemmermeer en sulken doen/ noch procureren gedaen te zijne/ directelick of indirectelick/ eenige saken die commen ofte keeren souden mogẽ/ in preiudicie/ schade ofte achterdeel vandẽ voorschreuẽ landẽ eñ Graefschap van Vlaenderen / noch oock den coopman noch der coopmanschepe vander seluer: Eñ indien datter eenige saken gedaen is ter gratien by ons / ende onse / het sy by gheestelicke censuren oft andersins/ die sullen wy terstont doen wederroepen ende te nieten doen / ende wy sullen gheuen brieuen van versekerthede / alle Cooplieden eñ andere diese heesschen sullen/ omme vredelick te moghen gaen eñ conuerseren in heure coop-

manschepe/ eñ anderssins in duytsche landen/ ende alomme/ sonder ter
cause van saken voorleden getrauailleert ofte ghemolesteert te zijne/
in lijfue noch in goede/ noch anderssins/ in wat manieren dat het sy.

Item ende omme de verseckerthede/ van al dat voorschreuē is/ wy XXII.
sullen sweeren opde heyleghe Euangelien/ op theylich hout des Cru-
cen/ op t'Canon vander Misse/ ende op theylich Sacrament/ dat wy
sonder inbreken sullen onderhouden eñ volcommen/ dit voorschreuen
tractaet/ van poincte te poincte/ sonder nēmermeer te doene/ noch te
procureren gedaen te zijne/ yet ter contrarien/ ons stellende eñ submit-
terende tot alle kerckelicke censuren: Niet teghenstaende de Priui-
legien die wy als Coninck vandē Romeynen/ ofte anderssins hebben
moghen ter contrarien.

Item soe sullen ter begheerte van ons/ onse heylighe vader den XXIII.
Paus/ de Keyser onse vader/ de ses Ceurvorsten/ de voorschreuen
Heeren vanden bloede/ ende de staten van alle de voorschreuen lan-
den/ ten contentemente van die van Vlaenderē/ eñ ooc de bisschoppen
van Wtrecht/ ende van Ludyck/ ende de Hertoghe van Cleuen/ ende
van Ghulick/ confirmeren den seluen paeys/ met heure openen ende
besegheldе brieuen/ ende belouen die t'onderhoudene/ noch gheen as-
sistencie/ noch bystant te doene ter contrarien: Ende daer toe mede de
voorschreuen bisschoppen van Ludick/ ende van Wtrecht/ midtsga-
ders de Hertoghē van Cleuen ende van Ghulick/ sullen belouen
ende hemlieden verbinden/ niet te gheuen eenighe passage/ deur
heurlieder lant ofte riuieren/ eenich volck van wapene/ dat soude wil-
len oorloghen op Vlaenderen.

Item consenteren/ dat waert (het welcke Godt weere) dat wy XXIIII.
in eenigher manieren yet daden/ oft ghedoochden te doene teghens
dit tractaet/ ofte eenighe poincten van dien/ dat in dat cas/ sonder an-
dere oft meerder declaracie daer af te doene/ de voorschreuen Heeren
vanden bloede/ de Heeren vander ordene vanden ghulden Vliese/
staten/ eñ ingesetene van alle de voorschreuen landen/ sullen/ ipso
facto/ nu alsdan/ ende dan als nu/ ontslegхen zijn/ van heure rede/
ende oock ontlast van alle beden/ subuencien/ penciоenen/ ofte andere
lasten ons gheconsenteert of te consenterene/ ende van alle achterstel-
len van dien/ ende insghelijcx die van Vlaenderen vanden voorschre-
uen pencioene: Ende de voorschreuen andere landen/ scheedende van
onser subiectie ende onderdanichede/ sullen ghehouden zijn te assi-
steren ende te secoureren de voorschreuen van Vlaenderen/ ende
van daer voort sullen gheregiert zijn/ ende ghegouuerneert onder de

name

name van onse voerschreuen beminde sone / by aduijse vande voer-schreuen heeren vanden bloede / ende vanden rade in elck lant: alsoe die van Vlaenderen nu geregiert zijn oft werden.

XXV. Item dit teghenwoerdich tractaet van paeyse / sal gheconfirmeert zijn vanden Coninck van Vranckrijcke / als naeste baerblocste oir van onse voorschreuen lande / ende sone / ter cause vander Coninghinnen zynder ghesellenede / onse beminde dochtere.

XXVI. Item / waert so dat dit tractaet gheuioleert ofte inghebroken wer-de / by wien dat waere / de selue sal ghecorrigiert zijn / ende ghepuniert werden / in exempele van alle andere / soe waer dat hy gheuonden of-te ghecreghen wert / als een infractuer van paeyse.

XXVII. Item / waert oock dat naermaels by eenighe vande contracten / dit tractaet inghebroken werde / in eenighe zyne poincten ende articlen / dat nochtans het selue tractaet van paeyse blijuen sal in zyne cracht / ende salmen daer af reparacien moeten veruolgen / by iusticie / sonder te procederene by weghen van faiten.

XXVIII. Item waert oock dat eenich vande voorschreuen Princen / oft an-dere / by delaie / negligencie / ofte andere ghebreken / zyne bezeghelt-hede niet en ghaue soo voorschreuen is / dat nochtans daeromme tsel-ue tractaet niet wesen en sal van minder effecte: Ende wy compassie ende medelyden hebbende metten armen volcke / begheren te schuwe-ne eñ beletten alle de quaden / die by diuisie / ende oorloghe / oprijsen souden moghen / hebben ter eere ende reuerencie van Gode / eñ van zijnder ghebenedide moeder / gheconsenteert / gheaggreeert / ghecon-firmeert / ende gheapprobeert / ende by dese teghenwoordighe ghe-teeckent met onser hant / consenterẽ / aggreeeren confirmerẽ eñ appro-beren / ende ter goeder trouwen / in Coninck ende Princelicke woor-den belouen te onderhoudene ende te doen onderhoudene / dese voor-schreuen paeys / in al / ende in elck van syne poinctẽ ende articulen hier voren verclaert / ende by ons gheaccordeert ende beloeft / sonder nem-mermeer te doene / ofte commene / teghens den voerschreuen paeys / ofte van eenighe poincten ofte articulen van dien. Ende om dit ghe-stadelicken ende onuerbrekelicken te onderhoudene / wy hebben ons onse lant ende Coninckrijcke / ghesubmitteert ende submitteren / tot alle paynen eñ geestelicke censure: Niet tegenstaende dies / wy ter con-trarie van dien mogen hebbẽ. Eñ op dat soe ghebeurde / twelcke Gode verhoeden wille / dat by ons / of andere van onse weghe yet ghedaen worde / teghens ende contrarie van eenich poinct vande articulen hier

bouen

vonen by ons gheaccordeert soe voorschreuen is: Wy consenteren/
willen/ordonneren ende beuelen den Princen hier vooren ghenoemt/
ende de drie staten vanden lande van Brabant/ Lemborch/ Luxem=
borch/ Gheldre/ Henegouwe/ Hollant/ Zeelant/ Namen/ Zutphen/
steden van Valenchyne ende van Mechelen/ dat alle hulpe faueur eñ
bystandichede by hemlieden in dat gheual by effecte ghedaen eñ ghe=
dreghen sy/ teghens ons ende de voorschreuen drie leden van Vlaen=
deren ende heure adherenten/ ten dien eynde dat de voorschreuen
paeys in alle zijne poincten ende articulen onderhoudẽ sy/ende dat den
inbreker ende inferanten/ op datter eenighe waeren/worden meughen
ghereedinseert/ghepaept ende gherepareert. Eñ omme bet dit te mo•
ghen doen sonder eenighe note ofte begrijp/ hebben int voorschre•
uen gheual de voorschreuen onsen schoon neue/ende neue hier vooren
genoemt/ende staten vanden voorschreuen lande/ die by onser ordon=
natie ende beuele met ons zeghelen sullen dese tegewoordighe paeys/
ofte daer of gheuen heure brieuen/ghe absolueert ende geslaect/ absol•
ueren ende slaken van heurlieder eede dat sy t'onswaert hebben. Soe
ist dat wy ghebieden ende beuelen onsen lieuen ende getrouwen Can•
cellier/ende die lieden van onsen grooten Raede/ den Cancellier ende
lieden van onsen Raede in Brabant/ onse Stedehouders ende Raden
van Luxemburch/ ende van Geldre/ van Henegouwe/ van Hollant/
van Zeelant/ Namen/ ende alle andere onse iusticiers ende officiers
van elcken van hemlieden/ dat sy den voornoemden paeys onderhou•
den ende doen onderhouden/ in elck poinct ende articule van dien/ son•
der daer teghens te doene/ofte commene/ ofte ghedooghen gedaen te
te zijne in eenigher maniere/ want ons alsoe beliest/ ende ghedaen
willen hebben.

Item/ende omme dies wille datmen van desen teghenwoordighen XXIX.
paeyse sal hebben te doene in vele diuersche plecken/ wy willen dat
den vidimus van dese/ ofte van eenighe poincten van dien/ onder den
zeghele/ auctentijck geloone ghegheuen sy als de originale. Ende ten
dien eynde dat alle saken vast worde ende ghestadich blijuen/wy heb=
ben onse zeghele hier aen ghedaen hanghen/ ende in meerder vas=
tichede ende versekerthede vande saken voorschreuen hebben ghebe=
beden onsen voorschreuen schoon neue van Rauestain/ ende Mer
Philips synen sone/ de Heere van Beuere oock onse neue/ insghe•
lijcks de Prelaten/Edelen/ ende Steden vande voorghenoemdẽ lan=
de van Brabant/van Luxemburch/ Gheldre/ Henegouwe/ Hollant/
Zeelant/ Namen/ Zutphen/ Valenchynes ende Mechelen/ oock
haere zeghele met den onse hier aen te hanghene/ twelcke wy Adolf